

...А найкращі жінки і дівчата —
в Уманському державному
педагогічному університеті
імені Павла Тичини!

Науково-популярний, літературно-художній часопис

БОГОВІСВІЩА

березень 2009 року, число 3(41)

Любов Пархета

СИНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

9 березня цього року відзначається 195 річниця з дня народження Тараса Шевченка. Великому Кобзареві в Україні встановлено так багато пам'ятників, відкрито стільки меморіальних дошок, стільки вулиць і навчальних закладів названо його іменем, що постать Кобзаря вже давно стала символом України.

Вплив полум'яного духу Шевченка, його органічної народності відчували на собі не тільки діячі України і братніх літератур, згодом творчий резонанс українського Кобзаря все більше розширювався, але не лише у сфері літератури. Також глибоко і міцно спадщина геніального поета ввійшла в життя багатьох народів і кожного істинного громадянина України зокрема. Творча спадщина Тараса Шевченка мала неабиякий вплив на життя і педагогічну діяльність В. О. Сухомлинського, який ще в дитинстві після прочитання «Кобзаря» запалився від яскравої поезії Тараса і проріс це полум'я через усе своє життя. Про це йдеться у книзі Б. Тартаковського «Повість про

учителя Сухомлинського», яка веде нас у світ захоплень малого Василя. «Людей у книгарні не густо. Частіше можна побачити одного продавця. Він ходить за прилавком у своєму картатому піджачку і переставляє на полицях книжки. А Василь стоїть по іншу сторону прилавка, вдивляючись на книги зацікавленими очима. «Купити чого хочеш чи просто так? — запитує продавець. Яку ж тобі книжку?» У Василя перехоплює горло і він тільки пальцем показує на книгу, про яку давним-давно мріє. «Кобзар»? Що ж, дуже розумно. — А дорого книга коштує? — трепетно запитує Василь. — Не так уже й дорого — 25 копійок». У Василя аж дух перехопило. Господи, Боже мій! — 25 копійок. Яким же потрібно бути багатієм, щоб купити таку дорогу книжку! Василь потихеньку задкує до виходу. «Ти почекай, чого злякався? — доброзичливо сміється продавець. — Зараз немає в тебе, а ти накопи. Копійка до копійки — і книга твоя. Дядько дістає з полиці книгу, обережно кладе на сухеньку долоню, неначе зважує, потім розкриває на якісь відомій йому сторінці і читає зразу, не підбираючи рядків:

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають, ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Василь слухає, зачарований музикою вірша і перед ним постає картина чудового літнього дня у Василівці, коли його сім'я сідає вечеряти прямо в дворі, і чути пісні дівчат, які повертаються з поля, і сходять на небі вечірня зіронька...

«Невже Кобзар і насправді побував у Василівці?» — дивується хлопчик. Продавець стинає плечима: «Бог його знає. Може, і був. Тільки цей вірш наш Кобзар писав в казематі, — і в очах дядька печель». — «А матуся співає пісень із «Кобзаря», — говорить Василь, неначе хоче втішити господаря книгарні. «Що ж ти вагаєшся?» — «Так 25 копійок же!» — «Ну ти і назбирай. Татко на цукерки дає?» — «Дає» — «А ти скажи і бабусі, і дідові — нехай дають» — «Зрозуміла для тебе задача? Не лякайся! І «Кобзар» буде твоїм. Ось візьми, відчуй...» Василь відчуває. І книга з портретом Кобзаря у великій смушевій шапці і в шубі з смушевим коміром стає мрією Василя на багато днів і тижнів. Не так уже й легко назбирати 25 копійок із святкових на цукерки. І Василь тягає важкі мішки з жолудями для куркуля Лук'янича, який платить за мішок по 3 копійки. І ось щасливий день.

Василь піднімається ні світ ні зоря і біжить до книгарні. «Ось, приніс! — говорить він урочисто. — Рівно 25 копійок». З тієї пори Василь не розлучається з «Кобзарем». Перші дні він кладе книжку під подушку, а вночі нишпорить під нею: на місці? Не пропала? Потім вирішує вивчити «Кобзаря» прямо з першої сторінки. Василю здається, що коли він все надруковане в книзі вивчить, то вона вже завжди буде при ньому. І дійсно, «Кобзар» на все життя залишиться з ним в його серці, в його душі.

Працюючи директором та вчителем В. О. Сухомлинський намагається використовувати в педагогічній роботі з дітьми весь могутній потенціал творчості великого Кобзаря. Осмислюючи по-новому категорію істинного гуманізму, проймаючись ідеями добра і людяності, він застосовував це все у навчально-виховному процесі. Під керівництвом директора школи вчителі домагалися, щоб учні багато, вдумливо читали Шевченка, вивчали напам'ять його поезію. У школі проводилися вечори, читацькі конференції, бо кожен рядок творів Кобзаря — це любов до рідного слова, до природи, до народу. У своїй роботі вчителі використовували не тільки слово Кобзаря, але і його живопис. Традиційно проводилися свята книги, переможців цього свята нагороджували томиком «Кобзаря».

Гуманізм і патріотизм у творчості Шевченка нероздільні, так як і в педагогіці Сухомлинського. Про любов Тараса до свого народу, до України вже сказано багато. Ми добре знаємо, що саме це почуття було тією рушійною силою, яка сформувала його поетичний геній, підняла до вершин людського духу. Аналізуючи педагогічну спадщину В. О. Сухомлинського бачимо, що ці самі ж риси — гуманізм, патріотизм, любов до дітей, до України підняли педагога до вершин педагогічної майстерності. Вся його педагогіка бере початок з народних джерел і є суто народною.

Василя Олександровича зачаровували описи рідної природи у віршах Тараса Шевченка, бо і сам він розділяв Кобзареву любов до України, до її прекрасної природи, до працюючих, духовно багатих українських людей, до народних традицій.

Творча спадщина Тараса Шевченка та багатогранна педагогіка В.О.Сухомлинського — це благодатне підґрунтя для вироблення концептуальних засад і філософії оновлення навчально-виховного процесу, для виховання справжніх синів і дочок свого народу. Нам, українцям, є ким пишатися.

ЗІ СВЯТОМ ВЕСНИ!

Ознакою початку весни і настання теплих днів завжди був День 8 березня. Свято жіночності та краси якнайкраще відповідає духові весни, пробудженню природи та її готовності дарувати нове життя й хвилювати наші душі чистою красою. Попри політичне походження Дня жіночної солідарності, сьогодні цей день сприймається як свято поваги до жінок, свято кохання і весни.

Від імені студентів факультету української філології, сердечно вітаю найчарівніших жінок — жінок-викладачів факультету української філології, справжнє сузір'я професіоналів зі святом весни, кохання, ніжності, тепла і квітів — 8 березня!

У ці весняні дні, коли серце кожної людини сповнене радісним передчуттям оновлення всього суцього на землі, від щирого серця зичу Вам — віри, надії, оптимізму, творчих успіхів! Хай збудуться Ваші найзаповітніші мрії, а на очах бринять лише сльози радості! Хай у Ваших домівках завжди панує мир і злагода, а Ваші серця зігріває любов і розуміння коханих, рідних та друзів!

Ваша мудрість і доброта, розум і краса незмінно додають нам, студентам, сил і наснаги. Щиро дякуємо Вам за це! І нехай доля стороцею повертає до Вас усі земні блага!

Також від імені студентської ради факультету української філології, щиро вітаю усіх студенток факультету української філології (найчарівніших дівчат університету) з чудовим святом — Весни, Любові та Краси — 8 березня! Сердечно бажаю Вам нев'янучої краси, міцного здоров'я, успіхів у нашій нелегкій роботі — учитися! Нехай поруч з Вами завжди будуть сильні чоловіки, які носитимуть Вас на руках і засипатимуть квітами, а прекрасні почуття надихають на творчі успіхи і життєві перемоги! Хай після дощу з калож Вам посміхаються зірки, а щастя міцно тримає Вас за руку! Бажаю, щоб Ваші турботи були приємними, а лагідна посмішка весняного сонця дарувала лише невичерпну енергію і чарівність. І нехай у житті буде більше чудес!

З повагою, студдекан факультету української філології *Чечель Олена*.

Вітаємо Марину Павленко з перемогою в конкурсі на честь журналістки «Сільських вістей» Лариси Шахової. У 2008 році її новели і життєві історії у «Вербиченьці» визнано кращими!

Чухрій Алла

Тарасове слово

*Як заповідь з дитинства чую
В сім'ї я слово з «Кобзаря».
Я з ним і дною, і ночною,
Без нього я — то є не я.*

*У слові тім — краса й шляхетність,
Й могутність величі творця.
Того, хто поставав за рівність,
За вільну долю і права.*

*За сорок сім недовгих років
Поет багато горя мав:
Кілька ув'язнень і арештів —
Та він усе це подолав.*

*Тепер над краєм нашим вільним
До зір підноситься казково
Повне надією й патхненням
Тарасове завітне слово.*

Інна Панчук Жити пісні Кобзаревій

*Кобзарем його ми звемо,
Так від роду і до роду:
Кожний віри свій і поему
Він присвячував народу
М. Рильський*

Щовесни, коли земля убирається у пишні свої шати і по-новому стає дихати повітря, ми всією Україною вшановуємо пам'ять Великого Кобзаря, Художника, основоположника нашої рідної мови і просто людини з великої літери — Тараса Григоровича Шевченка. Дев'ятого березня, ніби і сонце світить по іншому, і дерева ніби перешіптуються між собою. Напевно, вони також, як і ми, славлять Бога за те, що він наділив нашого земляка найціннішим свої даром. Отого, цікавого і допитливого хлопчика, який босоніж бігав по сільській вулиці, часто замурзаний і обірваний і який виріс всесвітньовідомим народним письменником.

Ще з дитинства Тарас захоплювався малюванням, а малюючи, співав, виспівував і плакав, мережачи листочки в бур'янах, вигукував на весь сад. Був це маляр-співак, для якого найгарніший краєвид без людини не мав принади, для якого щастя на людському обличчі було найвищим творінням, у якого звук мав колір, а колір хотів мати звук. Таке мистецтво приносило йому заробіток, адже малюнки його купували видавці до всіляких видань. Але він відчував, що чогось не вистачає його серцю. І тоді він кидав пензель і брав у руки перо. Забував про мистецтво, яке йому давало гарний заробіток та славу, а витрачав час на написання віршів, які поки що не давали нічого, а в майбутньому мали принести тільки горе і муки. А все почалось з того, що з дитинства він усвідомлював свою роль у подальшій долі України:

*Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що прокляну святого Бога,
За неї душу погублю...*

Саме з цієї любові вироста правдива, вогненна поезія «Кобзаря», саме це ніякими стужами не осуджене синівське почуття й живило той дух протесту, бунтарства, антикріпаччини, яким насажена Шевченкова книга. А музою Шевченкових творів є найпростіші сільські люди, одягнені в кріпацьку одягу, не маючи ніякої освіти, сторінка за сторінкою йдуть Тарасовим

«Кобзарем». Поетова муза скромна, некриклива, однак вона свідомо свого всежиттєвого покликання:

*... Возвеличу
Малих отих рабів ніяких!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово*

Т. Шевченко був «немов, великий факел українського воску, що світиться найяснішими вогнями у Європі. Факел, що освітлює цілий новітній розвиток української літератури». Його художні твори, цей величезний храм любові до сім'ї людської належать усій Україні, і будуть промовляти за неї вічно цілому світові.

Тарасові Григоровичу належить виняткова роль у згуртуванні передових сил української нації, у розвитку й формуванні свідомості українського народу.

«Кобзар» охоче співає минувшину, але спрямований він у майбутнє. З творчістю Шевченка пов'язане становлення нашої літературної мови. А з виходом «Кобзаря» відкривається нова епоха в розвитку українського красного письменства, яке віднині незрівнянно розширило свої тематичні й філософські обрії: Шевченко воістину виводив рідну літературу на простори вселюдські.

Могутньою силою свого таланту він пробуджував розум і серця людей, відчайдушно закликав усіх до боротьби проти кріпацтва, насильства та проти царизму. Тарасове життя — це повість про те, що таке мистецтво, яке воно безмежне, які перепони воно може викликати у ворога. Здається, усі обставини були проти того, щоб Шевченко став поетом і художником. Це і злидні, рабство, сваволя... Він був фізично надломлений в'язницею та засланням, але своє мистецтво проніс до кінця життя. До останніх днів залишався таким, яким був від початку, — непримирним та відважним. І це настільки дивовижно, що складно сказати, що варто поцінувати вище: чи його поетичний геній, чи його надзвичайну мужність?!

Колись Т. Шевченкові було заборонено писати й малювати, поезію «Кобзаря» пробували штучно замовчувати. Але, всі заборони й казмати виявились безсилим перед поетовим словом, перед його всепроникаючою правдою. Це є прикладом нездоланності художника, прикладом безсмертної природи творчого й нескореного людського духу, який з усіх випробувань неминуче виходить переможцем:

*Ось чому в сім'ї великій
У цвіту садів прекрасних
Буде жити він навіки
Як безсмертний наш сучасник.*

**ЗА НАСЛІДКАМИ ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКОГО
ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ «МІЙ ШЕВЧЕНКО»****Катя Прилипка (2 курс) — I місце**
ВАРІАЦІЇ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКІ МОТИВИ

* * *

*— Чого мені тяжко, чого мені трудно,
Чого серце плаче, ридас, кричить?*

— Можливо, самотне? А може, злі люди?
Чи хоче зостатись з тобою на мить?
Можливо, лиш так досягнеш ти спочинку,

Якщо колисатимеш в ручках любов?
Поніжу тебе, наче мати дитинку,
А потім втечу, наче мачуха, знов!
— Чого мені тяжко, чого ж мені трудно,
Чого ж серце плаче, ридас, кричить?!
— Не дам тебе, дурнику, людям в огуду!
Не бійся: зостанусь на вік — не на мить!

* * *

*Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою...*

У неволі тій, що доля
Із ним пов'язала,
В золоті пута любові
Міцно закувала!
Ти — на волі. Я — в неволі,
Але також сяю!
Бо свій «термін» мимоволі
Залобки долаю!
Зоре-сестро необачна!
Я ж — за ту неволю
Усім серцем Богу вдячна,
Бо я — раб Любові!..

* * *

*В тім гаю,
У тій хатині, у раю
Я бачив пекло...*

Та ми ж самі, в своїм лоні
Своїми ж руками
Свої душі, свої доли
Б'ємо кулаками!

Для нас квіти сонце сяє...
А ми?.. Все ж запекло
У своєму раї-краї
Творим власне пекло!..

Олена Чечель (4 курс) — II місце

* * *

*...І блідий місяць на ту пору
Іх хмари де-де виглядав...
Тарас Шевченко*

Не хоче він вдивлятися у світ,
Бо ні з ким буде щастя розділити,
Й не зацвіте вже так його небесно-жовтий цвіт,
І вічно буде він проміння-сльози лити...

Страждає так він через те,
Що вечора одного влітку
Дістало із небес моє кохання неземне
Кохання місяця — вечірню першу зірку!..

Відтоді блідо дивиться згори,
І зрідка він багрянцем палить спогад про кохання...
А люди бачать тільки попіл золотий,
Що обсіпає ніченьку до рання...

ШЕВЧЕНКІВ АВТОГРАФ
(уривок)

.....

...Я, немов ошпарена, вимкнула будильник і озирнулась. «Ох, я не на хмаринці, я — вдома! Слава Богу, бо як би я звідти спустилась?» Але ж і сон мені приснився! Нібито я разом з Тарасом Григоровичем споглядала з висоти Україну!.. Запитувала про її майбутнє... Ще й автограф, здається, у нього просила...

«Кобзар», як і напередодні ввечері, лежав на моїх руках. Відкриваю — там, під портретом і справді — чи то сам Шевченко, чи то у видавництві надрукований, але мною не завважений досі, — красувався автограф. І слова, яких я там, на хмаринці, так і не розібрала:

...І буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі...

Гм! Чому книга — вога? І до палітурки прилипла квіточка вишні? Де їй тут взятися? На початку березня?

А що, коли то був зовсім не сон? А може... Та яка різниця! Головне, відповідь Великого Кобзаря — чітка і зрозуміла:

І буде син! І буде мати!
І будуть люди на землі!..

Олена Богачик (3 курс) — III місце
МІЙ ШЕВЧЕНКО

(Уривок)

.....

...Чи проросло Шевченкове слово у серці українського народу? Чи проросло воно у моєму серці? Я скажу: безсумнівно, так! І аж ніяк не скривлю душею, бо душа моя кожного разу тремтить і затерпає від його теплокровного слова, яке пронизує все і скрізь. Коли звучить Шевченкова мова, одразу ніби потрапляєш в ароматний сад, де все — українське. Тут і Дніпро, і кремезні дуби, й чорнобривці, і мальви, й ромашки, тут кожна травинка дихає його словами... І все це гартувалось мужністю, добром, боротьбою і незламністю духу, а потім вкладалось в оправу людської волі і йшло по світу...

Відкрій і своє серце Шевченковому слову й пам'ятай, що можливо, у твоїй душі воно не лише проросте, а й зацвіте, заіскриться народною мудрістю...

Пильнуймо, щоб цвіт його слова не зів'яв, щоб його ненароком не стоптали. Бо, як «нема на світі України, немає другого Дніпра», — так і нема й не буде у нас другого такого великого поета!

«Геометрія Кохання» – на філологічному?

На факультеті української філології учасники літоб'єднання ім.М.Бажана влаштували поетичне свято із загадковою назвою «Геометрія кохання».

Лотецька Людмила та Литвин Андрій (ведучі) виступили у ролі закоханої пари зі стажем, із задоволенням демонструючи аудиторії кумедні непорозуміння у взаєминах, дотепно самостверджуючись у словесних баталіях.

Атмосферу кохання навіювали юні і трохи старші поети своїми віршами. Тобто, якщо брати за геометричними мірками, вони в тій атмосфері заповнювали

площини, вибудовували перпендикуляри, креслили кола... А ще — виставляли паралелі, які, за словами учасника Артура Цикалюка, всупереч законам геометрії і згідно з законами кохання — усе-таки перетнуться. У цьому любовно-геометричному дійстві брали участь такі «фігури»:

1.Сокотнюк Анна, психологічний склад розуму якої вбиває наповал, а інтригуючі образи та приваблива зовнішність нікому не залишають шансів.

2.Богачик Олена, яка обожнює експериментувати з різними стилями і жанрами, а ще — завжди впевнена у своїх почуттях.

3.Зірка поезії — Павленко Марина.

4.Улюбленець публіки, дивовижний поет і просто красень — Володимир Ліщишен.

5.Університетська мадонна поезії, красуня і справжня перлина творчості — Алла Чухрій.

6.Справжня квіточка свята, лісова царівна і надзвичайно лірична душа — Інна Цюпа.

7.Катя Прилипка, яка, на перший погляд, аж світиться наївністю, але має дуже дорослі погляди на життя.

8.Дмитро Левадко, який зустрів своє кохання саме в університеті.

9.Ганна Городнюк, яка знає про кохання більше, бо вже одружена.

10.Артур Цикалюк — чомусь як гість, а Чечель Олена — чомусь як бізнес-леді.

11.Бажаючі з аудиторії.

12.Заступник декана з

навчальної роботи Лопушан Тетяна Володимирівна також поділилась кількома своїми улюбленими віршами про любов.

Присутні навіть встигли «поворожити» на святі.

Чи не найоригінальнішим був конкурс «Комплімент у подарунок». Кожен з учасників нагороджував свою половинку компліментами (навіть піснями) до тих пір, поки їх не зупинили ведучі (поетичний запас закоханих невичерпний).

Усі учасники дійства отримали «валентинки» і солодощі. Прибрана дошка у 407 аудиторії ще кілька днів утримувала відчуття свята.

Добре, що на святі не було якогось телебачення, а то мали б реальний шанс залишитись без Литвина А. та Лотецької Л. — перехопили б.

Наталія Зарудняк

Наталя Зарудняк

Інтимна лірика у творчості поетів факультету української філології

Збірка наймолодшого з авторів Дмитра Левадка «Обманутий листопад» — це сповнені смутком рефлексії з приводу втраченого кохання. Місткими й цікавими у ній є образи, які означають втрату. Це образи голодних листів, розбитої чаші, обпаленого вишневого цвіту, глухого кута, листя змішаного із торішнім щастям. Оригінально автор поєднує абстрактні поняття з конкретними, забарвлюючи їх смаковими, дотиковими, зоровими характеристиками.

Підкуповує поезія своєю відвертістю: «Вона вважає, ніби я дурненький», «образ доторкнулась до мого серця, груди розсікла», (слова до суперника) «Вдалось тобі кохання розтоптати. Тобі сердечно вдячний. Молодець!», «Я в'язень твій, я сам живу в кайданах, але свободи досі не шукав», «Цікавий він, а я якийсь нудний».

Збірка переповнена ідеалізмом, благородством, пристрастями, які бувають лише в юності, — і цим, без сумніву, гарна.

Прослідковується у ній і філософічність, притаманна досвіду: «Хай що, а сонце є над головою, — Сіятиме для всіх. Для нас з тобою», «Я мушу очистити вогнем прощення душу», «Безсмертні є лише душа й любов», «Змінити світ на краще бракне сили».

Як на мене, «Обманутий листопад» — це альбомна поезія, яка зафотографувала певний період у житті, без сумніву, обдарованого автора. «Мій листопад, запам'ятай мене таким».

Лірична героїня збірки Інни Снігур «Хризантеми» позбавлена самознижувальних досліджень власного «я», притаманних Дмитрові. Це впевнена у собі, але невпевнена у почуттях, закохана у красу жінка, яка прекрасно розуміє недосконалість усього земного, яка вміє цінувати хвилини щастя, що дарує доля. М'яка, покладиста, світло-піднесена, іноді елегійна, вона буває іронічною та самоіронічною, часом навіть саркастичною, зриваючись навіть на істерію. «Не біла і пухнаста, а вовчиця./ Не кішка, ні. Але вовчиця — так!/ Нахабна, сильна, зла і одинока.../ Мене колись любив...»

Особлива чарівність поезій Інни Снігур полягає у тому, що почуття у них не статичні, а подані в розвитку, авторка переживає їх у межах вірша, і навіть поза віршем тема залишається відкритою. Сумніви, вагання ліричної героїні читач сприймає як власні.

Ця збірка із осінньою назвою також повністю присвячена темі кохання. Складається враження, що авторка взагалі тільки цю тему і вважає поетичною.

У «Хризантемах» кохання багате на відтінки, має різні вияви: це і самотні сліди, що розцвітають на снігу; це і заметіль, що стогне віршами, бо руки іншого пригортають одиноку тінь; це і осягнення

триєдності любові (ненавиджу, байдужію, люблю); це і кохання до чоловіка чи стомленого дзвону гітари «просто» подруги («Ці руки! О ці теплі руки!»). І не обов'язково кохання має бути розділеним. Щастя дає уже те, що воно є («Я маю змогу бачити тебе... свою любов леліяти щодня»).

Інколи Він сприймається як останній порятунок, інколи — як недоспівана пісня, недописаний лист, Він може в холодних важких долонях тримати серце, а може просто ще не зустрітися; може зустрітися, але ще не встигнути відкрити душу (життя таке непевне, треба поспішати). Щастя, як і поцілунки, може бути краденим і випадковим (в дош у старому під'їзді).

Кохання — це як айстри, зірки, яблуневий цвіт... Твори Інни Снігур багаті на гру асоціацій, символіку. («Щось покотилось в дзеркало води... Чи зірка впала? Чи з шоки краплина?»)

Без сумніву, твори дуже гарні, не випадково у багатьох вони є в рукописах.

Третій автор філфаку Петро Поліщук має не одну збірку. І жодна з них не оминула кохання. З кожною наступною стає все відвертішим. У віршах письменника явно присутній елемент еротизму. «Який є — такий є, хочете — сприймайте, хочете — прикидайтесь». «Я пам'ятаю вас на смак — / Терпкий, медовий./ Із неба віщий падав знак/ Під ваші брови.»

Найхарактернішими рисами поезій Петра Поліщука є новотвори, ускладнена метафорика та блискуча версифікація.

Неоднозначною, як на мене, є у нього серія віршів на тему гріха. Ліричний герой навіть не намагається одягти на себе маску благородного лицаря. Зате намагається стати вище над усталеним етичним каноном. «стрибати в гречку все одно як у жальку кропиву ... минається так само швидко». Дискомфорт від перелюбу швидкоминучий. Чому б не спробувати кожному? Ліричний герой намагається ввести переступ у закон. Сам сприймається як найвища інстанція, має кілька «я». Одне — грішить, інше — осуджує, але потурає, «прощає собі». («І чом це Ви мені маєте прощати сам залюблююсь загіршуюсь буває мені соромно переді мною але я собі прощаю і гультіпацтво і сором'язливе безстидство і Ваше непростення».)

Ліричний герой цієї серії дуже суперечливий, але, явно, — не приклад для наслідування. Це типовий ловелас, який вдає закоханого, а добившись взаємності, відчуває розчарування. («дивлюсь Вам в очі вдаю залюбленість рожевіють Ваші щоки ... тікаю обманутий самим собою») Поблажливо-зверхне, цинічне ставлення до кохання і жінок не можна прочитати якось по-іншому («щоразу вперше», «врешті нічого окрім бідкання», «але ж

БОГОВИЦЯ *Літературна сторінка*

знову стремляеш голову»). У майстерній поетичній обгортці — інша відвертість: скільки не одягайся — я все одно тебе бачу голою, так що ховайся — ще цікавіше («принади знаходять опуклості і світяться-обіцяються голо-голісінко»). В поетичних рядках проглядається своєрідна тероя чесності з собою, як на мене, із аморальним підтекстом. Врешті в цих поезіях зовсім особливе трактування любові — це щось вище за вірність, обов'язок, звичку, любов — це любов у голому вигляді. Потрібно дорости до того, щоб чесно глянути собі у вічі («зніміть із себе оту машкару епохальної заклопотаності, байдужої вірності вигаданої людствупотрібності то й залишитесь голісінкою отоді ми з вами говоритимемо про любов»). Перелюб не сприймається як гріх, гріхом є перелюб без почуттів («могли б ми звісно украсти в буття ніч перелюбу а в кого вкрасти очі для дня байдужості»).

Цинічно-зверхньо-самовпевнений ліричний герой у таких творах, як «зробіть мене поводитирем Вашої любові бо вона сліпа», «і Ви вірите отому своєму «ні» то ж слово ледь чутно мовлене вустами а вони не лише промовляти вміють я знаю», «я Вас і Ви це знаєте і слухати подобається та й самі...» (не хотілося б видаватися ханжою) але дратує-таки, як і оте «Ви» з великої літери як вияв повагим у текстах, де всі слова автор пише з малої літери, і в яких поваги чомусь зовсім не спостерігається. Внутрішньо ошетилюєшся проти кожного такого вірша. Але, власне, мене цікавить інше: що стало справжнім, отим голім-голісінким поштовхом до їх написання.

У Петра Поліщука є твори, читаючи які, можна заочно закохуватися в нього, як ото трапилося колись з О. Лятуринською. Але чоловікам вони, схоже, подобаються всі без винятку. Маю близьких знайомих, які читають їх на ніч як коліскові.

Що ж : поезія — це річ індивідуальна, як і кохання, звичайно...

Марина Павленко віршами про кохання не розкидається. Можливо причина в тому, що ставлення до цього почуття у неї надто поважне. У часи, коли її однолітків мріяли про принців і про натовпи залицяльників, вона мріяла про одного-єдиного, в якого б закохатися з першого разу і назавжди, на все життя, оминаючи трагедії і розчарування. Це тоді, коли для більшості кохання поряд із трагедіями стояло лише в розіграшах, а «все життя», взагалі, було поза межами уяви.

Особливості стилю Марини Павленко — оксюмори, пуанти, гра слів, підтекст. Намагається кожне слово максимально навантажити. Залюбки експериментує з формами, жанрами. У літературі аксіом, здається, не визнає. Має протияддя до високого пафосу, патетики.

Кохання є коханням лише тоді, коли несе відповідальність, коли має зобов'язання, коли має силу і вміння робити близьких людей щасливими. Кохання — це зорі не небесні, а очей дитини, не рожеві хмарки, а щоденні пелюшки, кохання вимірюється не святами, а буднями, скріплюється турботами. Не випадково в одному із творів циклу «Новели про любов» «Фіалки» вона роздумує над тим, чи можна назвати справжнім коханням почуття людини, яка не зважається відкритися у своїх почуттях, чим би це не зумовлювалося. («У балачках пускав глузливі стріли, не кажучи, проте, всього до дня».) Страждати все життя — і не дати шансу ні

собі, ні коханій людині? Це кохання? («...іноді кохання-/ це довге, перемучене роками, байдуже зовні, зболене... мовчання./ І не щораз — навік. Не завжди — змалку./ Не завжди — очевидне. От якби/ листи, освідчення, щоберезня — фіалки.../ А втім... Хто зна: любив чи не любив...»)

Не випадково вона не може сприйняти «на ура» слова народної пісні про те, як козак проміняв жінку на тютюн та люльку. Вона не довіряє, сумнівається, вважає випадковим поривом, осуджує, карає. Зав'язку «Необачного» вмотивовує поширеним у літературі XIX століття мотивом втручання у долю чужих людей. Козак «проміняв жінку на тютюн та люльку» (слова народної пісні стали епіграфом твору), бо «товариство (як здавалось, хором —/ от чув, їй-право!) із його дружини/ та й з нього кпило: Ха знайшов красуню!/ Вона ж йому в підметки не годиться!» За повагу товариства необачний козак розплучується важким та жорстоким тягарем непоправної вини («Мов крила перебиті лебедіні»). І не зізнався він, що шкодує про скоєний вчинок, лише тому, що «де взяти мужності, щоб вийти перед люди (це тяжче ніж іти у бій звияжний !) і власну визнати вину відкрито?». Шкодував, що не знаходить його смерть. Легковажний, слабохарактерний, нещасний. Як би там не було, та промінявши жінку на тютюн та люльку, він ні разу більше люльки не курих. За зовнішньою бравадою пісні, авторка вишукує приховану внутрішню трагедію.

Життя складне і прийняти правильне рішення інколи дуже важко. У іншому творі «Лист» Марина Павленко описує ситуацію, коли заміжня жінка отримує від колишнього коханого, якого вважала мертвим, листа. Вражена, розгублена, радіє, коли дізнається, що лист-таки не від нього, юнак справді мертвий. Жорстоко? Здавалося б, коли любила, то мала б хотіти, щоб жив, попри все. Любила? Ні? Любить? Любила і любить лише себе? Життя складніше за любов?... Що б у цьому випадку сказав ліричний герой «грішного циклу» Петра Поліщука? «І залишися гола-голісінка»?

У чому, як на мене, особлива чарівність поезій Марини Павленко (не враховуючи всіма визнану стилістичну, версифікаційну майстерність із сюрпризами) — вони правильні, їй ніколи не хочеться схопити чогось недозволеного, і порядність, простоту, моральність вона робить об'єктом поетизації. Вона завжди на боці етичного. Під парасолем молода пара з цигаркою в зубах. З гіркою іронією звучать рядки: «І що їм дощ, і що уся планета,/ якщо п'янить неначе алкоголь,/ одна на двох — остання! — сигарета/ (о славний капітане, о Ассоль!)/ В калюжу їхні впишуться портрети.../» У віршах Марини Павленко на будь-яку тематику відчувається педагог (у найкращому розумінні цього слова). Високе етичне втілюється в блискучому естетичному, що й засвідчують перемоги практично на всіх конкурсах останніх років.

Кохання — прекрасне, але весна — ще прекрасніша. Бузок під балконом дарує безмірну насолоду, але ж із ним не вікуватимеш. Лірична героїня у кімнаті — і раптом зустрічається із бузковим поглядом коханого... Де закінчується весна і починається кохання? І навпаки?

Весни, кохання, творчості — усім філфаківцям і шанувальникам факультету української філології!

БОГОВИЦЯ Літературна сторінка

...і дещиця рядочків про любов

Петро Поліщук

НЕПОВТОРНІСТЬ

— Любімося, — шепоче наше літо.
Любімося, допоки є в нас час.
— Любімося, — літа благають нас,
Бо кожний день останній на цім світі.

Запдугуймося самі в кохання сіті,
Любімося на завтра — про запас.
Без зайвих слів-гріхів і без прикрас
Любімося, і хай нам завше світять

Лише мої закохани зінці
І дві зорі в твоїй душі-криниці.
Любімося, бо літо промайне,

Зажура прийде сіра, непривітна,
І тільки крик до тебе в пам'ять-вікна:
Любімося. Люблю. Люби мене...

Три сотні літ — якихось три зірничі.
Закам'янілий профіль. Сміх. Обман.
З віків залобний погляд крадькома
Жасминові, камінню, маю сниться.

У прибережжі ніженька роситьсся,
Комусь — найкраща — білий злюб-роман.
Хтось пестив, хтось лиш тіні обіймав
Щовечора, щоліта, щосторичі...

Оглянься. Вслухайся. Далеким кроком
Іде закоханий до тебе хтось.
Із черешень — любов солодким соком.

Рука в руці — злюбилосся-збулось.
У шал-печаль ведуть твої зінці
Три сотні літ — якихось три зірничі.

Тобою не надихався. Так мало
Вділив мені тебе той скнара час.
Упала зірка. Північ. Вік почавсь.
А я тобою задихаюсь-марю.

А я в губах цідунок твій тримаю.
Ворожиться на віях, на очах.
Заходить на любов і на печаль,
І — на розлуку з маю і до маю.

Лиш дещиця — лиш слово, подих, погляд
Між наших доль — і далечинь, і поряд, —
Ступи до мене. Притулись-промов

І — пахни. Шепотом. Жасмином. Тілом,
Бо над літами впала-пролетіла
Остання зірка. Сналах. Сум. Любов.

■ Я три віки тебе не цілував.
І триста літ не чув мовчання тиші.
Вночі бубнявляють губами вишні,
Пришпінтуються любощів слова.

Душа щозіркі смутком ожива,
Тобою дивиться, журіє, дише,
На віях твої погляди колише...
Роса спада. Регочеться сова...

Дві долі розполохано пробігли
Чи сном своїм, чи маєм нашим білим
У вчора?.. У сьогодні?.. В пустку?.. В щем?..

Одна душа далеко, друга тужить,
Шепоче, що їй більно — дуже-дуже...
Заплакано вмивається дощем.

■ Так страшно-гарно бути самотим.
Так любо-гірко бути в самоті.
Наврочив хто чи, може, сам схотів
Пізнати позалобний білий спокій.

Од витоків до висохлих розтоків
Біжить душа свою шукати тінь.
В падучім щасті зірних мерехтінь
Чекає знахара котрих сто років.

Обчаруватись чи одворожити,
Збрехати, випросити, забожитись?..
Когось чекати?.. З кимсь кудись іти?..

Топтати межі?.. Зраджувати мрії?..
Жасминолюбиться. Присмерковіє.
Вмирає день. Рождаються світи.

■ Налоблююсь отутеньки на завтра.
Життя свої, а я свої літа
Складаємо окремо. Наштав
Для себе кожен шлях, щоби не знати

Як післячасся буде називати
Минуле — будні, небуття, свята?..
І чия грішна, а чия свята
Недоля долю одведе до страти.

Щасливію любов'ю, загортаюсь
У днів-ночей перелобну загайність,
Аби з'являтися і знову йти

В тривогу, в ніжність безоглядно, чисто
На біль, на суть, на суд — у мить врочисту.
Де тільки любощі, і я, і ти.

■ ..А ти мені голісінька наснилась.
Цідуло-обціловую, тудось.
Безтямно-щасно-віддано люблю
Пахучо-ніжно-п'яно-щедру стиглість.

Долоні, губи, погляди безстидні
Під тебе, сонно-бажану стелю.
Себе в тобі, радіочи, гублю —
І вік, і світ, і глум людський безсилі.

Прокинулась. Розгублено-прекрасна.
Мигнула брівкою. Всміхнулась ясно
Теплом ранкових майових осонь.

Ховаю смуток у твоє волосся,
Здуріле серце в крикові зайшлося.
Любов. Самотність. Виглядання. Сон.

■ Було прощання. Не було прощення.
Зосталося. На завтра. На колись.
Байдуже. Зимне. Стомлене. Священне.
Чи прожени його. А чи — молись.
Незраджено, незобуто-щемно
Вночі дві заадки-заадки зійшлись.
Твоя — самотньо-віддана, нічийна.
Моя — з твоїми зрадами-очима.

■ Візьми мене у світ свого мовчання.
Я не сполюхаю його. Я лиш
Вдівлятимусь невміло-незвичайно
У тишу вуст. Чекатиму, коли ж
Вони шепнуть. Зраділо. Чи печально.
Слівцятко любощів. Мовчу. Ти спиш.
А до твого спокусливого раю
Душею я у шибку заглядаю.

■ Заголена по сороміцьке «зась»,
Під зорями спокуса ноги миє.
Прагрішник місяць нишком заповзявся
Підгледіти, торкнутися, — аж вие —
Старий ставок захмелено зазнався —
Бо ж тулиться, обкупе — живий е!..
...На березі чиїсь залобні очі
Напишуть віри. Про ніженьки дівочі.

■ Запахло березнем. Розгул обманів.
Обман загулів-люблень-обіцянь.
Розпукались на витріщенні марнім
Безпелосткові цвітини слівцят.
Самотнім сумнівом байдужо-раннім
На душу сіється, мов сум старіям,
Чи то пожовклій погляд ночі еришній,
А чи жасминовий пилок торішній.

■ А до любови повертатись гарно.
Вона одна, щоразу перша, — та —
Не переспівана, не переєрана,
Однісінька — на миті, на літа.
Мигнула брівка, спогад звабно глянув.
Душа побігла. До смеркань-світань.
Мене поклякала. Біжу. До краю.
Народжуюсь. Залоблююсь. Вмираю.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, кімната 327.

Свідоцтво про реєстрацію — ЧС — 479 від 16. 06. 2005 року

Редактор ПОЛІЩУК Петро Миколайович

Віддруковано з оригінал-макета ІІІ Жовтний О. О. 20300, м. Умань вул. Садова, 28 Тел. 8 067 77 30 197 • 8 097 9 467 467